

seznámil návštěvníky této oblasti se zdejšími geologickými poměry. Činnost v tomto směru se však bude omezovat pouze na dokumentační a osvětovou činnost, protože podrobným výzkumem a hodnocením (geologická mapa 1:25 000) se zabývají v dostatečné míře profesionální instituce a ústavy speciálně geologického zaměření.

Velký přínos lze očekávat od spolupráce s nedávno vzniklou Chráněnou krajinnou oblastí Orlické hory, jejíž terénní pracovníci by se v budoucnu mohli stát pro přírodovědecké oddělení MOH cennými informátory.

Je přirozené, že za tak krátkou dobu od svého vzniku se nemohlo přírodovědné oddělení muzea publikačně projevit. Odborná publikační činnost je určitým měřítkem intenzity práce a lze předpokládat, že se situace s postupným růstem a zpracováním shromažďovaných dat změní.

Zbyněk Roček.

ČINNOST MUZEÍ RYCHNOVSKÉHO OKRESU V ROCE 1970

V roce 1970 byly na rychnovském okrese v provozu čtyři samostatná muzea s jednou pobočkou Muzea Orlických hor (Památník Jiráskova Pokladu v Potštejně). Závěrečným jednáním mezi Muzeem Orlických hor v Rychnově n. Kn. a Místním národním výborem v Solnici došlo k dohodě o delimitaci sbírek muzea v Solnici a k jejich převodu na příslušná specializovaná muzea, především však do Muzea Orlických hor. Tímto aktem byla definitivně realizována muzejní síť okresu, schválená školskou a kulturní komisí ONV v Rychnově n. Kn. v prosinci roku 1967.

Tato síť je v současné době tvořena těmito muzei:

1. Muzeum Orlických hor v Rychnově n. Kn. — jako muzeum okresní s Památníkem Jiráskova Pokladu v Potštejně jako svojí pobočkou.
2. Městské muzeum v Dobrušce.
3. Městské muzeum ve Vamberku.
4. Městské muzeum v Týništi n. Orl. (patřící však z hlediska odborného a správního do kategorie „památníků“).

O stávající síti muzeí na rychnovském okrese je možno říci, že je optimální a po stránce určité specializace jednotlivých muzeí odpovídá představám o konečném rozvržení muzejních pracovišť na území okresu.

Kromě muzea v Týništi n. Orl. pracují v ostatních muzeích profesionální pracovníci s příslušnou specializací, odpovídající zaměření jednotlivých muzeí. Můžeme dnes říci, že všechna muzea, rychnovské, dobrušské, vamberecké i týništské si cílevědomou prací na stanoveném úseku získala dobré jméno jak u širší veřejnosti, tak i v odborných kruzích. Svědčí to mimo jiné i o tom,

že zvolená cesta (celostátní) za zredukování sítě muzeí byla správná a přispěla výrazně ke zkvalitnění odborné činnosti ve zbývajících zařízeních.

Umožnilo to i skutečnost, že se muzea mohla v roce 1970 podílet významnými akcemi na oslavách 25. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou i dalších významných výročí roku, jako bylo 100. výročí narození V. I. Lenina a 300. výročí úmrtí J. Á. Komenského.

V krátkých charakteristikách se nyní blíže seznámíme s činností jednotlivých muzeí.

Muzeum Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou

Patrně největším pracovním úspěchem v Rychnově n. Kn. v roce 1970 bylo zřízení přírodovědného oddělení muzea s příslušnými pracovními a fotolaboratoří, i když dosud ne zcela vybavenými (viz samostatná zpráva o zřízení přírodovědného oddělení muzea).

Postupně dochází i k odbornému zhodnocení celého sbírkového fondu a na konci roku 1970 vykazovalo muzeum celkem 11.312 předmětů, evidovaných v prvním stupni evidence, a 5.869 předmětů zpracovaných ve druhém stupni evidence (zkatalogizované).

Odborně a výtvarně byly zpracovány dvě nové expozice: Orlické sklo a železářství v Orlických horách a Zaniklá řemesla.

Z krátkodobých výstav je na prvním místě nutno uvést výstavu ke 25. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou, která na ploše přesahující 100 m² soustředila řadu převážně archivních materiálů, v některých případech dosud nezveřejněných. Výstavu připravilo muzeum společně s Okresním archívem v Rychnově n. Kn.

Z krátkodobých výstav (putovních) je třeba připomenout tři výstavy ke 100. výročí narození V. I. Lenina, které byly muzeem postupně umístovány ve větších střediscích v okrese, v kinech, školách apod.

S velkým zájmem se setkala putovní výstava o životě a díle J. Á. Komenského, připravená muzeem ke 300. výročí úmrtí této světové osobnosti. Vysoce ceněno bylo zejména výtvarné zpracování této výstavy.

Návštěvnost muzea ve sledovaném roce podstatně zvýšila realizace dobré myšlenky na spojení prohlídky zámku s prohlídkou expozic muzea. Návštěvníci zámku, kteří zvolili tuto možnost si po zakoupení zlevněné vstupenky do muzea (50 %) mohli prohlédnout i expozice muzea.

Muzeum navštívilo v průběhu roku 1970 17 badatelů z oblasti společenských i přírodních věd. Nejvýznamnější činností v oblasti publikační je i nadále vydávání sborníku Orlické hory a Podorlicko (ve spolupráci s okresním archívem). Koncem roku 1970 byla však převážná část úkolů spojených s vydáváním sborníku přenesena na muzeum.

Pracovníci muzea se podíleli na přípravě dalších publikací: Prom. zoolog

Zbyněk Roček předal k recenzi publikaci „Plachetkova sbírka ptactva“; prom. biolog Zdeněk Nespěchal ve spolupráci s ing. Petrem Martincem připravuje práci „Geologický průvodce Orlickými horami“ a prom. etnograf Rudolf Zrůbek připravuje ve spolupráci s Karlem Hettešem publikaci „Orlické sklo“.

Metodická činnost muzea byla prováděna formou porad i konkrétní pomocí při řešení problémů v jednotlivých muzeích okresu. Pracovníci muzea pomohli při instalaci výstavy „Krajka 1970“ ve Vamberku a rovněž tak při výstavě v Dobrušce, realizované k 650. výročí první písemné zprávy o Dobrušce, jako o městě.

Ve spolupráci s muzeem v Náchodě byl proveden archeologický výzkum zaniklých sklářských hutí v Orlických horách — Anenské údolí. V tomto výzkumu bude nadále pokračováno a s jeho zajímavými výsledky bude veřejnost postupně seznamována.

Významným úkolem na úseku správy sbírek je jejich konzervace. Přesto, že muzeum nemá dosud konzervátorskou dílnu, ani specialistu, který by se těmito pracemi zabýval, provádějí pracovníci muzea po konzultaci s odborníky konzervaci sbírkových předmětů. V roce 1970 bylo takto ošetřeno 128 ks textilií, 111 předmětů ze dřeva, 188 předmětů železných a 79 ks porcelánu a keramiky.

Významnou akcí bylo navázání styku s Muzeem země Kladské v městě Kladsku v sousední Polské lidové republice. Již v roce 1970 došlo ke vzájemným návštěvám a výměně odborných regionálních publikací. Muzeum Orlických hor vypracovalo konkrétní návrh smlouvy o spolupráci mezi oběma muzei. Prvořadým úkolem v nejbližších letech by měl být společný výzkum a vyhodnocování materiálů k vyvracení revanšistických prací některých historiků v NSR o „odvěkém německém území“ v oblasti Orlických hor a Kladska.

Městské muzeum v Dobrušce

V roce 1970 se muzeum v Dobrušce zaměřilo především na akce, spojené s oslavami 650. výročí první písemné zprávy z roku 1320 o Dobrušce jako o městě, ke kterým dalo vlastně podnět. Nejvýznamnější akcí byla nepochybně výstava „Dobruška v historii“ s podtitulem Pravěk — 1320—1970. Vedle této hlavní akce uspořádalo muzeum spolu s Klubem přátel Dobrušky a okolí cyklus přednášek na různá témata, vztahující se k historii města: Nad privilegií města Dobrušky, O dobrušské Smolné knize a právu útrpném, Dobrušské kronikářství a dalších. Tento cyklus bude pokračovat i v roce 1971.

Kromě těchto akcí, spojených s již zmíněnými oslavami, uspořádalo muzeum ještě další výstavy. Ke 25. výročí osvobození Československa to byla výstava „Dokumenty 1938—1945“, která byla připravena ve spolupráci s okresním archívem v Rychnově n. Kn. Tato výstava byla akcí, která významně při-

spěla k oslavám Vítězství a byla veřejností i místními orgány velmi dobře přijata.

Třetí výstavou, nepochybně úspěšného roku dobroušského muzea, byla výstava z díla lidového malíře Josefa Korejze-Blatinského z Javornice [viz Sborník č. 2], na téma „Motivy z Dobruška“.

Neméně významnou byla i činnost muzea při zpracovávání bibliografie Dobrušky a ve třídění sbírek. Byly uspořádány čtyři pozůstalosti literárního charakteru (F. A. Šubert, J. M. Roštlapil, A. Beer a V. Hončí). Pro natáčení televizního seriálu „F. L. Věk“, zapůjčilo muzeum Filmovému studiu Barandov některé exponáty.

Významnou činností muzea je i redakční práce ředitele, který byl v roce 1970 předsedou redakční rady Kulturního kalendáře Dobrušky a členem redakční rady vlastivědného sborníku Orlické hory a Podorlicko. Nejvýznamnější redakční prací v roce 1970 byla příprava „Průvodce Dobruškou a okolím“, který v roce 1971 vydá vlastním nákladem MěstNV v Dobrušce.

Svou činností dokázalo dobroušské muzeum i v roce 1970, že je jedním z důležitých komponentů kulturního života města a v řadě případů i iniciátorem těch nejvýznamnějších akcí. V práci ředitele muzea PhDr. Ladislava Hladkého se projevuje jak odbornost tak i zájem o práci, která vytváří z dobroušského muzea opravdu významné regionální pracoviště.

Městské muzeum ve Vamberku

Vamberecké muzeum vyvíjí stále aktivní činnost a je jedním z nenavštěvovanějších v okrese. Vedle významného podílu na výstavě MěstNV „EXPO 70“ ve Vamberku bylo hlavní akcí muzea v roce 1970 uspořádání výstavy „Krajka 1970“. Výstava byla instalována na ploše 380 m² v prostorách vamberecké školy. Na několika desítkách exponátů ukázala výstava současnou úroveň krajkářské práce v Československu a setkala se s velkou pozorností veřejnosti i odborníků. Dostalo se jí také značné publicity v tisku.

Výstava „Krajka 1970“ pokračovala v zimním období 1970—1971 menší výstavou v prostorách muzea. Vamberecké muzeum se tak stalo jediným muzeem okresu, jehož expozice byly veřejnosti přístupny i mimo hlavní návštěvní sezónu. Nejvýznamnější osvětovou akcí muzea bylo Krajkářské setkání, uskutečněné v listopadu 1970. Toto „symposium něžné frázy“, jak jej nazvala ředitelka muzea Jitka Pivcová, která byla jeho iniciátorkou, přivedlo do Vamberka řadu významných osobností zabývajících se problémy tvorby ručně paličkované krajky, její historie i současného vývoje.

Touto akcí předložilo muzeum ve Vamberku veřejnosti svůj program a současně dokázalo, že muzeum nejen může zachovat budoucím generacím doklady o vývoji společnosti, ale může se významně podílet na řešení problémů tvůrčí činnosti v současnosti.

Po dobudování depozitářů muzea, jejichž stav byl v roce 1970 shledán kritickým, provedení dokonalé evidence sbírkových předmětů a po zajištění dalších výstavních prostor muzea, má městské muzeum ve Vamberku reálnou naději stát se jedním z nejvýznamnějších muzeí ve své kategorii.

Městské muzeum v Týništi n. Orlicí.

Toto muzeum nemá dosud své stálé výstavní prostory a ani jeho depozitáře nejsou dostačující pro sbírky, které musí být zčásti umístěny v jedné místnosti na faře a v jedné místnosti učňovské školy na náměstí.

Stejně jako v předchozích letech i v roce 1970 využívalo muzeum pro své výstavy prostory jednotného závodního klubu. Ze sbírkových fondů muzea a jiných materiálů byly vytvořeny kupř. výstavy k 25. výročí osvobození Československa, výstava ke 100. výročí narození V. I. Lenina, výstava ke 100. výročí odborového hnutí.

Velmi dobře se rozvíjí spolupráce muzejního kolektivu se školou, kde byla uspořádána výstava o starém Týništi a o Týništském kronikářství. Při obou výstavách bylo ve škole uspořádáno několik besed.

Nejvýznamnější činností muzea v Týništi n. Orl., již nejvíce vystupuje na veřejnost je činnost publikační. Péči muzea byla v roce 1970 vydána další čtyři čísla „Sborníčku Čapkova muzea“ (7.—10). Kromě toho byla vydána rozsahem větší publikace (112 stran) s názvem „Z pamětí města Týniště n. Orl. a sousedních obcí“.

Publistická činnost muzea, která je bezesporu nejvýznamnější činností muzea (v době kdy nemá vlastní výstavní prostory), přispěla významně k propagaci města a seznámení veřejnosti, zejména pak mládeže, s jeho historií. Zde je nutno připomenout, že ve snaze pomoci muzeu, dle daných možností, tuto publikační činnost podporuje MěNV. Bez jeho finanční pomoci by tato osobitá činnost týništských muzejníků nepochybně zanikla.

Stejně jako v předchozích letech i v roce 1970 pracovalo muzeum v Týništi bez profesionálního pracovníka. Veškeré akce realizovala skupina obětavých lidí, vedená ing. Jiřím Zelenkou. Celý kolektiv týništských muzejníků je však podstatně početnější a je možno uvést, že v roce 1970 věnoval zdarma obecnímu prospěchu 2.208 brigádnických hodin.

V zájmu zachování muzea v Týništi nad Orlicí je nutno vyřešit v nejbližší době otázku prostor pro stálou expozici muzea a dokončit práce spojené s vytříděním sbírek a jejich umístěním v odpovídajících depozitářích. Hodnoty, představované bohatými sbírkovými fondy muzea si vhodnější a bezpečnější uložení rozhodně zaslouží a jejich zachování pro budoucí generace to bezpodmínečně vyžaduje.

Činnost muzeí Rychnovského okresu a výsledky jejich práce dokazují, že muzea významně ovlivňují kulturní život v místech svého působení, ale i v jeho širším okolí a přispívají k výchově obyvatel okresu.